ჩეჩნური უმცირესობის კულტურული მარშრუტი საქართველოში

К1ЕЗИГ НОХЧИЙ КЪОЬМ КУЛЬТУРАН ЛАР ГУЬРЖИЙЧОЪХ

CULTURAL ROUTE OF THE CHECHEN MINORITY IN GEORGIA

ევროკავშირი
საქართველოსთვის
The European Union for Georgia

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

ევროპის საბჭო

ავტორი: თათია ღვინერია
შესავალი თავების ავტორი: ალექსანდრა ველოი-მატეუ

Автор: Татия Гвинерия
Долоран дакъа автор: Александра Велой-Матеу

Author: Tatia Gvineria
Author of introduction texts: Alexandra Veloy-Mateu

ევროკავშირი საქართველოსთვის
The European Union for Georgia

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE
ევროპის საბჭო

ეს სამუშაო შეესაბამება სასწავლო მასალას, რომელიც თანხვედრაშია რეგიონული ან უმცირესობათა ენების ევროპული ქარტიის 8 (1)გ და 7(3) მუხლებთან.

Х1ара къихьегам бог1уш бу дешаран материалац, 8(1) а 7(3) а Европан хартии статьяц «регион меттанаш я к1езиг къоьмний меттанаш».

This work corresponds to a teaching material in conformity with Articles 8 (1)g and 7 (3) of the European Charter for Regional or Minority Languages.

© ევროპის საბჭო/Европан Совет/Council of Europe 2017

პუბლიკაციაში წარმოდგენილი მოსაზრებები ეკუთვნის ნაშრომის ავტორებს და შესაძლოა არ ემთხვეოდეს ევროპის საბჭოს და ევროკავშირის ოფიციალურ პოლიტიკას.

Хьокху къинхьегам чулацам, довзитар, автори доллала ю. Хьокху довзитаре хьесап, маь1ан дог1уш хил ца тарло Европан Совет официальний политикац.

The opinions expressed in this work are the responsibility of the authors and do not necessarily reflect the official policy of the Council of Europe and the European Union.

სარჩევი | ЧУЛАЦАМ

ქისტური/ჩეჩნური უმცირესობის ისტორია და კულტურა საქართველოში 5

Историин а, культурин а кIезиг Кистой/Нохчий къома Гуьржийчоьх 8

History and culture of the Kist/Chechen minority in Georgia 9

კახეთის რეგიონი | КАХЕТИ | KAKHETI REGION 12

ახმეტის მუნიციპალიტეტი | Ахметан кIошт | Akhmeta district 12

პანკისის ხეობა | Панкисси чIож | Pankisi Gorge 12

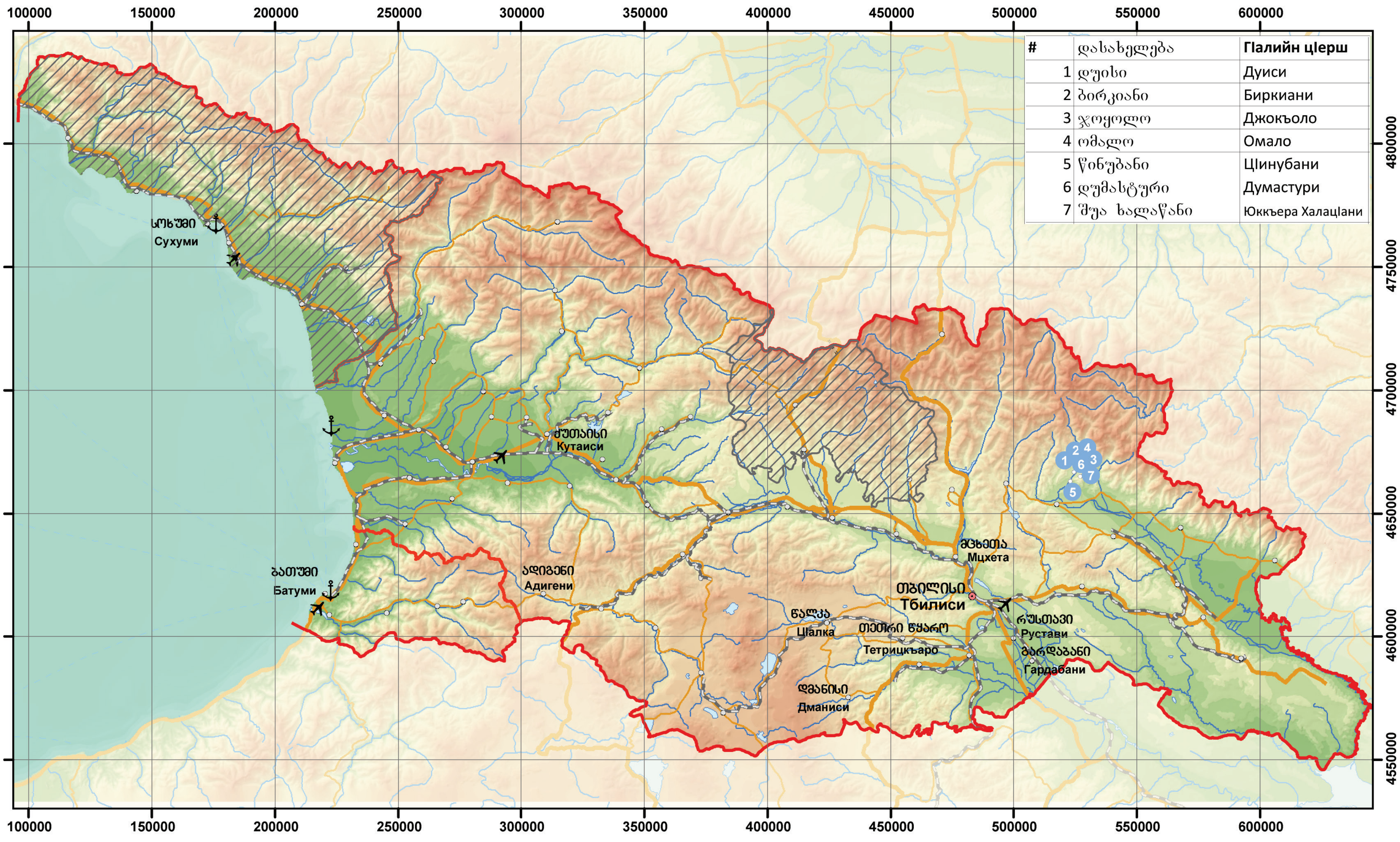

#	დასახელება	ГIалийн цIерш
1	დუისი	Дуиси
2	ბირკიანი	Биркиани
3	ჯოყოლო	Джокъоло
4	ომალო	Омало
5	წინუბანი	ЦIинубани
6	დუმასტური	Думастури
7	შუა ხალაწანი	Юккъера ХалацIани

სოხუმი
Сухуми
ქუთაისი
Кутаиси
ბათუმი
Батуми
ადიგენი
Адигени
მცხეთა
Мцхета
თბილისი
Тбилиси
რუსთავი
Рустави
გარდაბანი
Гардабани
წალკა
Цlалка
თეთრი წყარო
Тетрицкъаро
დმანისი
Дманиси

ქისტური/ჩეჩნური უმცირესობის ისტორია და კულტურა საქართველოში

ქისტები (ან ვაინახები) საქართველოში მეთვრამეტე საუკუნის შუა ხანებში დასახლებული ჩეჩნების შთამომავლები არიან. ისინი ძირითადად კახეთის რაიონში, კერძოდ კი პანკისის ხეობაში ცხოვრობენ. პირველად ისტორიულ წყაროებში მეთერთმეტე საუკუნეში გვხვდებიან, როგორც ტომები, რომლებმაც ქართლის პოლიტიკურ ცხოვრებაში მნიშვნელოვანი როლი ითამაშეს. ქართველები ჩეჩნებს და ინგუშებს „ქისტებს" ეძახდნენ, რომლებიც ჩრდილოეთ კავკასიიდან საქართველოში, კერძოდ კი პანკისის ხეობაში გადმოსახლდნენ მეთვრამეტე საუკუნის შუა ხანებში. აღნიშნულის გამო ქისტები ჩეჩნებთან აიგივებენ თავს. სხვათა შორის, მათი ენა ჩეჩნური ენის დიალექტს წარმოადგენს. მიგრაცია ჩრდილოეთ კავკასიაში მეფის რუსეთის პოლიტიკის შედეგად დაიწყო, როდესაც რეგიონის დასამორჩილებლად სამხედრო მოქმედებებს ჰქონდა ადგილი. პანკისის მთები დასამალად და საცხოვრებლად დიდებულ ადგილს წარმოადგენდა. მრავალი წლის განმავლობაში, ხეობაში სხვადასხვა ეთნიკური ჯგუფი, ანუ ქისტები, ქართველები და ოსები მშვიდობიანად თანაცხოვრობდნენ. საქართველოში ცხოვრების შედეგად ქისტების ტრადიციებმა თავისებური განვითარება განიცადა და ისინი საკმაოდ კარგად ადაპტირდნენ ქართულ ცხოვრებასთან: მათ მიიღეს სახელების ქართული დაბოლოებები, სწრაფად ისწავლეს ქართული ენა, ქართული ტრადიციები გაითავისეს და რეგიონში მცხოვრებ ქართველებთან კარგი ეკონომიკური ურთიერთობა ჰქონდათ. ამან საშუალება მისცა ქისტებს საკუთარი თავისთვის ქართველები ეწოდებინათ (ჩეჩნებთან ერთად). ქისტები ყოველთვის ამჯობინებდნენ ქართულენოვან განათლებას (რუსული ენისგან განსხვავებით, რომელიც სხვა უმცირესობების

მიერ იყო არჩეული) და ქისტი ახალგაზრდები ხშირად მიდიან სასწავლებლად ქართულ უნივერსიტეტებში. საბჭოთა პერიოდში მოსახლეობის აღწერის დროს ქისტები ქართველებადაც კი მოიაზრებოდნენ. 1960-იან წლებში, ზოგიერთი ქისტი ქალაქში გადავიდა, ძირითადად კი თბილისში, რუსთავსა და თელავში. აღნიშნულმა გამოიწვია მათი სწრაფი ასიმილაცია ქართულ საზოგადოებაში. ტრადიციულად, ქისტების ეკონომიკა სოფლის მეურნეობაზე და მეცხოველეობაზე იყო დამოკიდებული. ვაჭრობას ყოველთვის დიდი მნიშნელობა ჰქონდა აღნიშნულ ტერიტორიაზე მისი სტრატეგიული ადგილმდებარეობის გამო. საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ მიწების პრივატიზაციამ უმუშევრობის მაღალი დონე გამოიწვია, მიუხედავად იმისა, რომ მოცემულ რეგიონში სხვა რეგიონებთან შედარებით იგი წარმატებით განხორციელდა. უმუშევრობამ თავის მხრივ გამოიწვია მიგრაციის ტალღა ჩრდი-ლოეთ კავკასიაში, კერძოდ კი ჩეჩნეთსა და ინგუშეთში, სადაც ბევრმა საკუთარი ბიზნესი წამოიწყო. 1990-იანების მიწურულს და 2000-იანი წლების დასაწყისში ჩეჩნეთში მომხდარი ომის შედე-გად, რამდენიმე ათასი ჩეჩენი ლტოლვილი შემოვიდა პანკისში, ზოგიერთი მათგანი დაბრუნებული ქისტები იყვნენ, რომლებმაც საქართველო საბჭოთა კავშირის დროს დატოვეს. დღეისათვის, ისინი ნატურალურ მეურნეობას და დამატებითი შემოსავლის მიღების მიზნით წვრილ ვაჭრობას ეწევიან, რადგან სოფლის მეურნეობა საკმარისი შემოსავლის წყარო არ არის. პანკისში უმუშევრობა კვლავ მაღალ დონეზეა.

მეოცე საუკუნის დასაწყისში, ქისტები ძირითადად წარმართები იყვნენ. თუმცა, მათ რიტუალებში ქრისტიანული ზეგავლენა შეიმჩნეოდა. აღნიშნული განპირობებული იყო მეცხრე-მეთორმეტე საუკუნის ქართველი ქრისტიანი მისიონერებით, რომლებმაც დიდი ზეგავლენა მოახდინეს ქისტების წინაპრებზე. მეფის რუსეთის პერიოდში ქისტებზე ხორციელდებოდა ზეწოლა, რათა მათ მიეღოთ ქრისტიანობა, თუმცა, მეზობელი რეგიონებიდან მოლების ხშირმა გამოჩენამ ქისტების უმეტესობის გამუსლიმანება განაპირობა. დღესდღეობით, ქისტები უმეტესად სუნიტი მუსლიმანები არიან, თუმცა სუფიზმსაც საკმაოდ ხშირად ვხვდებით. უკანასკნელ წლებში ახალგაზრდა ქისტებში ვაჰაბიზმმა მოიკიდა ფეხი, თუმცა იგი არ არის ფართოდ გავრცელებული. რამდენიმე შემთხვევა დაფიქსირდა, როდესაც ქისტებმა დატოვეს საქართველო,

რათა გამხდარიყვნენ უცხოელი მებრძოლები. აღნიშნულმა და აგრეთვე იმ ფაქტმა, რომ 1990-იან წლებში ქართულ-აფხაზურ ომში ჩეჩნები აფხაზებს ეხმარებოდნენ, განაპირობა ის, რომ ქართველ მოსახლეობას ზოგადად უარყოფითი დამოკიდებულება აქვთ ქისტების მიმართ.

საქართველოსთან მჭიდროდ დაკავშირებული გამოჩენილი ჩეჩენი მოღვაწეები:

- მათე ალბუთაშვილი (1863-1953) – მწერალი, ფოლკლორისტი, პედაგოგი;
- ხასო ხანგოშვილი (1942) – ფილოლოგი და ისტორიკოსი, ავტორი წიგნებისა ქისტების ისტორიასა და ადათ-წესებზე;
- სულეიმან გუმაშვილი (1944) – პოეტი, ფილოლოგიის მეცნიერებათა კანდიდატი, დოცენტი;
- ანზორ ქიბროწაშვილი (1939-2008), ბუღდან ბაღაკაშვილი (1939-2001), ტარიელ მუთოშვილი (1956) და თემურ წინწალაშვილი (1955) – სპორტსმენები;
- პანკისის ხეობის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმი ახმეტის მუნიციპალიტეტის სოფელ დუისში (დუი), დაარსდა 2010 წელს.

ИСТОРИИН А, КУЛЬТУРИН А КIЕЗИГ КИСТОЙ/НОХЧИЙ КЪОМА ГУЬРЖИЙЧОЬХ

Кистой (Вайнах) 18 оьмарехь Гуьржий маьхкахь сехьа бевла болу Вайнахах олу . Уьша бехьаш- 1аш бу Кахети олуш йолу К1ошт, Панкисси ч1ож-чу. Историй дицарехь а талламехь уьша хьахбина бу 18 оьмарехь мухаъ Вайнех тайпнаш Картлии олуш йолу к1оштан политикан дахарехь гуш дакъа леца. Гуьржиша «кистой» олу 18 оьмарехь къилбаседа Кавказер Гуьржий маьхка сехьа боьвла Вайнахах. Кистоша шайха а нохчи ду олу, тейпнаш а дуьцуш, кистой мотт нохчи моттан диалект лоруш ю. Миграци д1а йолаялар бахан ду Оьрси пачхьалкхан къилбаседа Кавказ схьаякх политик д1а юла яр. Панкисси ч1ож чу дахар хал делахьаъ маьрша хилар бахьан долуш шай дахар д1а нисса дир кистойш. Б1е шаришках машарац 1ина Панкиссехь кистой а, гуьржи а, х1ири. Гуьржи махкахь 1аш кистой 1адатехь ша тейпа хицам хилар гуьржи дахарех тарлуш, ц1ерашц а , фамилийшц а. Гуьржи 1адаташ т1е лацарц а, гуьржи мотт 1амбарц а шай дахар д1а нийсдир. Кистой гуьржи маттахь дешар хоржуш хилла бу да кхидолу кеги кьамнашца дуьстича, муьлхачара оьрси мотт лелабо дешарехь а дахарехь а, Кистой кегирхой университетаьх а , институтаьх а дуьшуш бу гуьржий моттахь. Совет 1едал долчу заманна, бахархой ларар, кистой гуьржий къомах базлуш хилла цхьана хенахь. 1960 шерашках маситта х1усама йоккха г1алнашка даха-1а дехьа боьвла Тбилиси а, Рустави а, Телави а, иза бахьан хилар ассемиляции процессе уьш гуьржих д1а тарбалар. Кистой дахар экономика даима йозуш хилла ю юртара дахарехь, бежнаш леладарца. Совет 1едал доьхча, приватизаци хилл латта д1аса декъча, болх боцуш дисар дуккха адам, оцу хьолехь наха къилбаседа Кавказе юхаберзира Нохч -Г1алг1айчоьхь болха ба а, даха -1а меттиг нийсбеш. 1995 - 2000 шерашкахь Нохчичоьхь хиллачу т1емнаш, маситт эзаршкахь нах Панкисси ч1ож чу баьхкийр . Царна юккъехь дуккхаъ бара Панкисси ч1ож чура д1а бахна болу кистой. Тахана лятт хьоле

юьрт бахамах, даьхнийлелорах кхачам ца хуьлуш, махлелорца шайна рицкъ даккха г1ерташ бу кистой.

20 оьмарехьа юллалуш замнехь кистой дукkха хьолехь джехил хилла, цуьнан бахьан дара гуьржий мозг1арш, Оьрси пачахьалху керст дин т1е лацийтар хьоле къа хьигархьам. Тахан лаьтт хьоллех кистой сунниташ бу Ислам дин ч1охь, суфизм шин деккъи тобнаш ю Къадирий а , Нахшбандий а. Салафизм ю кегирхоьшт юкъе кхоллаийелла йоккха тобанц. Панкисси ч1ожар кегирхой кара бо дозанал арахь т1емашкахь дакъа лоцуш. 1990 шерахь къилбаседа Кавказер бахархой Абхазер т1аммах дакъа лацарн, гуьржийшна юкъе цабезам алсму белира кистойшц.

Гуьржий макхац ч1ог1а бозуш г1арбоьвлла бахархой:

- Мате Албуташвили (1863-1953) – яздархо, хьехархо;
- Хасо Хангошвили (1942) – филолог, историк, кистой 1адатехь-дахарехь жайнаш яздин, яздархо;
- Сулейман Гумашвили (1944) – позт, яздархо, филологи 1илман кандидат;
- Спортхой: Анзор Киброцашвили (1939-2008), Буг1дан Баг1акашвили (1939-2001), Т1ариел Мутошвили (1956), Темур Цинцалашвили (1955);
- 2010-чу шарахь Пенгизехь, Ахметан кlоштан Дуи юрт схьа йиллина ю краеведческий музей.

HISTORY AND CULTURE OF THE KIST/ CHECHEN MINORITY IN GEORGIA

The Kists (or Vainakhs) are descendants of Chechens who settled in Georgia in the mid-eighteenth century. They live almost exclusively in the Pankisi Valley in the Kakheti region. They are first mentioned in Georgian historical chronicles dating from the eleventh century as tribes that played a relevant role in Kartli's political life. 'Kists' is how Georgians called the Chechens and Ingush who migrated from the North Caucasus to the Pankisi Valley in Georgia in the mid-eighteenth century, which is the reason why Kists self-identify as Chechens. Their language is in fact a dialect of the Chechen language. The migration started as a result of Tsarists policies in the North Caucasus, when big military activities to subdue the region took place. The mountains of the Pankisi Valley provided for a great hiding place, as well as a good living. For many years, the Valley was a place of harmonic conviviality among different ethnic groups: Kists, Georgians and Ossetians. As a result of living in Georgia, Kists developed their own particularities with regards to traditions, and adapted quite well to Georgian life: they adopted the Georgian name endings, quickly learned the Georgian language, adopted Georgian traditions as their own, and also had good economic relations with the Georgians living in the region. These good relations have enabled Kists to identify also as Georgians (together with Chechens). Kists have always chosen Georgian-language education (as opposed to Russian - the one chosen by other minorities), and Kist youth often go to Georgian universities. During Soviet times, Kists were even considered Georgians in population censuses. During the 1960s, some Kists moved to urban areas, mostly to Tbilisi, Rustavi and Telavi, which contributed to their fast assimilation into Georgian society. Kists have traditionally based their economy on agriculture and animal breeding. Trade has always been relevant in the area due to its strategic location. The privatisation of land after the fall of the Soviet Union, although more successful than in other regions of Georgia, led to high rates of unemployment, which in turn led to a wave of migration towards Chechnya and Ingushetia in the North Caucasus, were many established their own businesses. As a consequence of the wars that took place in Chechnya in the late 1990s and early 2000s, several thousand Chechen refugees fled to Pankisi, some of which were Kist returnees that had left during Soviet times. At present, subsistence farming is complemented

with petty trade, as farming does not provide enough to live on, and unemployment is still high in Pankisi. Kists were mostly pagans around the turn of the twentieth century, with Christian influences in their rituals, due to Georgian Christian missionaries from the ninth to the twelfth century, which highly influenced the Kist ancestors. During Tsarist times, there was pressure for Kists to embrace Christianity, although due to the regular appearances of Mullahs from neighbouring regions, Kists became increasingly Islamised. At present, most Kists are Sunni Muslims, although Sufism is also quite present. In recent years, Wahabbism has gained influence among young Kists, although it is not widespread. Nevertheless, there have been some cases of Kists leaving Georgia to become foreign fighters, which together with the fact that some Chechens helped the Abkhaz to become independent from Georgia during the Georgian-Abkhaz war in the early 1990s, has led to Kists having a generally bad reputation among the Georgian population.

Distinguished Kists in Georgia:

- Mate Albutashvili (1863-1953), writer, folklorist and educator;
- Khaso Khangoshvili (b.1942), philologist and historian, author of books on the history and customs of the Kists;
- Suleiman Gumashvili (b.1944), poet and translator;
- Anzor Kibrotsashvili (1939-2008), Bughdan Baghakashvili (1939-2001), Tariel Mutoshvili (b.1956) and Temur Tsintsalashvili (b.1955), wrestlers;
- Pankisi Ethnographic Museum, founded in 2010, in the village of Duisi (Dui), Akhmeta Municipality, The Pankisi Gorge.

ახმეტის მუნიციპალიტეტი
АХМЕТАН КIОШТ
AKHMETA DISTRICT

პანკისის ხეობა | Панкисси чIож | Pankisi Gorge

1 **სოფელი დუისი, მეჩეთი.** მეჩეთი აგებულია 1902 წელს, აგურისა და სიპი ქვის კომბინაციით. | **Дуиси юьрт, маьждиг.** Дуиси юьрт маьждиг 1902 шарахь т1улгах кибачках дин ду.| **Duisi, Mosque.** The mosque was built in 1902 with a combination of brick and cobblestones.

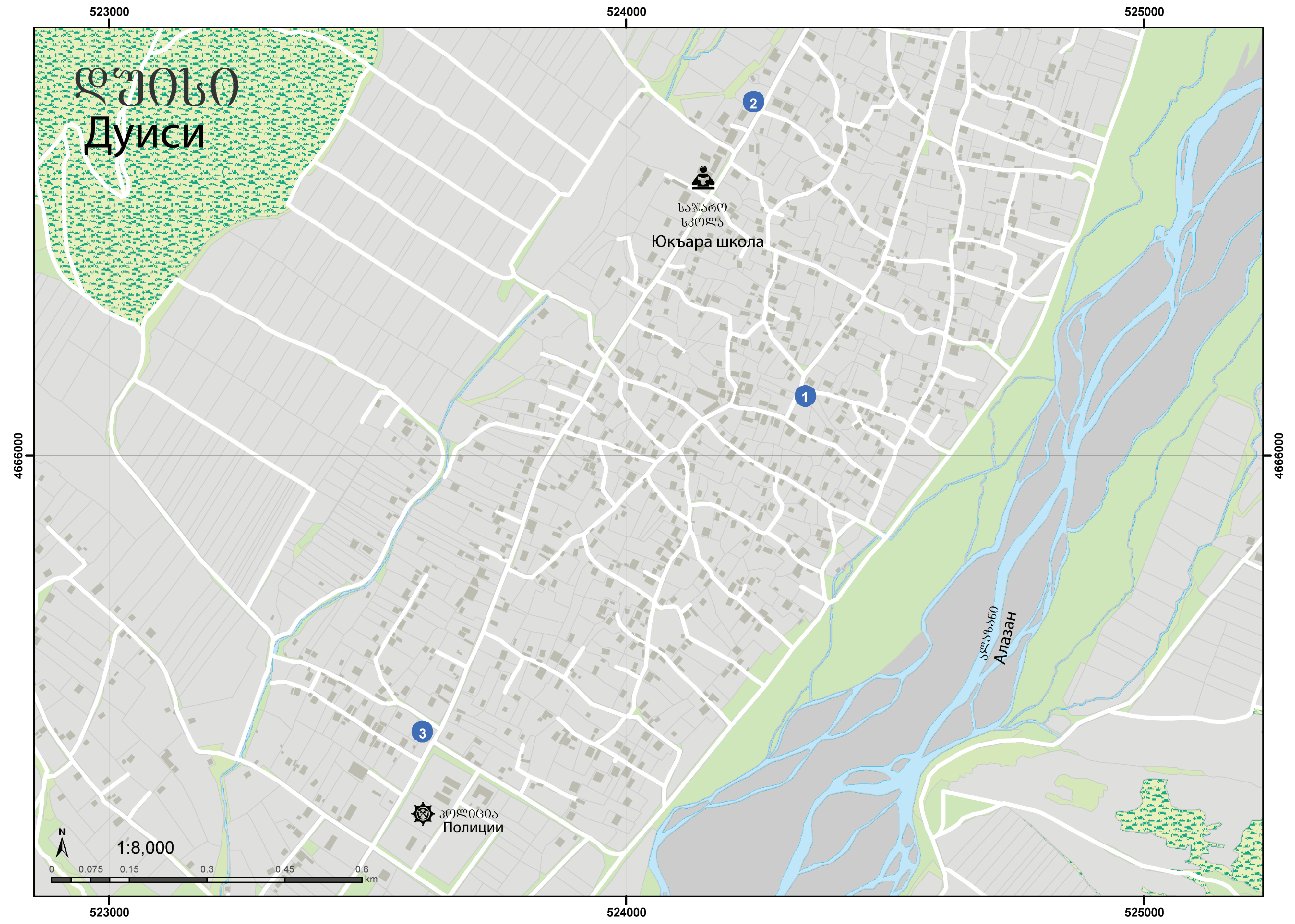
დუისი
Дуиси
საჯარო
სკოლა
Юкъара школа
ალაზანი
Алазан
პოლიცია
Полиции
1
2
3
1:8,000
N
0
0.075
0.15
0.3
0.45
0.6
km
523000
524000
525000
4666000

2 **სოფელი დუისი, მეჩეთი.** მეჩეთი აიგო 2002-2003 წწ-ში, საუდის არაბეთის მისიონერთა დაფინანსებით. შენობა საკმაოდ დიდია, მინარეთითა და სასტუმრო ოთახებით. | **Дуиси юьрт, маьждиг** 2002-2003 шерахь дин Арбий маьхкар дайтан долу ахчац. Доккх маьждиг ду хьаш-да т1елац меттиг йолш | **Duisi, Mosque.** The mosque was built between 2002 and 2003, with funding from missionaries from Saudi Arabia. The building is quite monumental, with a Minaret and guest rooms. Дуиси юьрт маьждиг.

3 **სოფელი დუისი, პანკისის ეთნოგრაფიული მუზეუმი.** სოფელ დუისში, საბჭოს ყოფილ შენობაში, უხუცესთა საბჭოს წევრის, მწერალ ხასო ხანგოშვილის ინიციატივით, დაარსდა პანკისის ეთნოგრაფიული მუზეუმი. | **Дуиси юьрт, Панкисси ч1ож этнографий музей.** Панкисси ч1ож этнографий музей йиллан Дуиси юьрт, махка кхелла декъашхо чо, яздархо волш Хасо Хангошвили инициативац. | **Duisi, Pankisi Ethnographic Museum.** The Pankisi Ethnographic Museum was set up in the former building of Duisi Village Council through the initiative of the writer, Khaso Khangoshvili, a member of the Council of Elders.

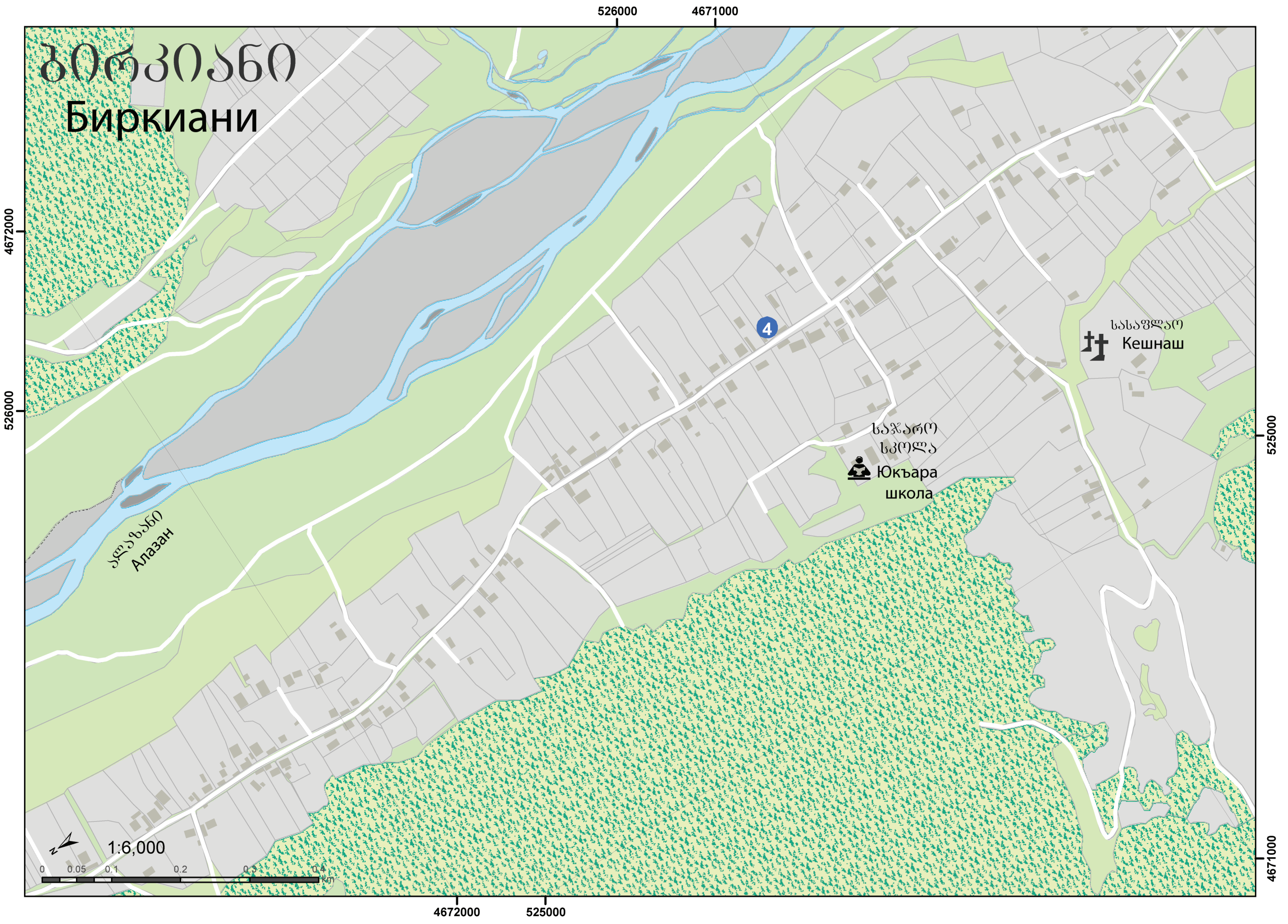
ბირკიანი
Биркиани
ალაზანი
Алазан
სასაფლაო
Кешнаш
საჯარო
სკოლა
Юкъара
школа
4
1:6,000
0
0.05
0.1
0.2
0.3
0.4
Km
526000
4671000
4672000
525000

4 **სოფელი ბირკიანი, მეჩეთი.** 1990-იან წლებში, სოფელ ბირკიანში მცხოვრებმა მუსლიმებმა, ყოფილი სკოლის ტერიტორიაზე, ააშენეს მეჩეთი მინარეთით. 2010-2011 წწ-ში, ძველის ადგილზე, აიგო ახალი მეჩეთი. | **Биркиани юьрт маьждиг.** Биркиани юьрт маьждиг 1990 шарах юьрт бехаш болу бусурба наха школа хил-йолу меттига маьждиг дира. 2010-2011 шеришках маьждиган мимбар а йиллар, сурт а хоьцуш маьждиг тадира. | **Birkiani, Mosque.** The Muslims of Birkiani village built the original mosque with a minaret in the 1990s, on the site of a former school. Between 2010 and 2011 a new mosque was built on the site of the old mosque.

5 **სოფელი ჯოყოლო. მეჩეთი.** სოფელ ჯოყოლოში, რამდენიმე, ადგილობრივი მოსახლის დაფინანსებით, აიგო მცირე ზომის მეჩეთი. | **Джокъол юьрт, Маьждиг.** Джокъол юьртара маьждиг доккха дац, юьртара масийтта стаго ахча диллина дина ду. | **Jokolo, Mosque.** This small mosque was built with funding from several Jokolo village residents.

4669000
525000
ჯოყოლო
Джокъоло
კოშკი
бІов
საჯარო
სკოლა
Юкъара
школа
5
ეკლესია
Килс
1:4,000
0
0.0425
0.085
0.17
0.255
0.34
km
525000
4669000

6 **სოფელი ომალო, მეჩეთი.** მეჩეთი 1990-იან წლებში, სოფელ ომალოში, ადგილობრივი მოსახლეობის სახსრებით აშენდა. მოგვიანებით, 2010-2011 წწ-ში მეჩეთი გადაკეთდა. | **Омал юьрт, Маьждиг.** Омал юьртара маьждиг 1990 шарахь юьртара бахархош вовшах тоьхна ахчаца дина ду. 2010-2011 шарашках, сурт а хоьцуш маьждиг тадир. | **Omalo, Mosque.** In the 1990s, a mosque was built in Omalo with funding from local people. Later, between 2010 and 2011, the mosque was completely rebuilt.

7 **სოფელი წინუბანი, მეჩეთი.** სოფელ წინუბანის მეჩეთი აგებულია სოფლის მოსახლეობის მიერ, 2012-2013 წწ-ში. | **Цинубани юьрт, Маьждиг.** Цинубании юьртара маьждиг юьртара бахархоша 2012-2013 шеришках дина ду. | **Tsinubani, Mosque.** The mosque in Tsinubani was built by villagers between 2012 and 2013.

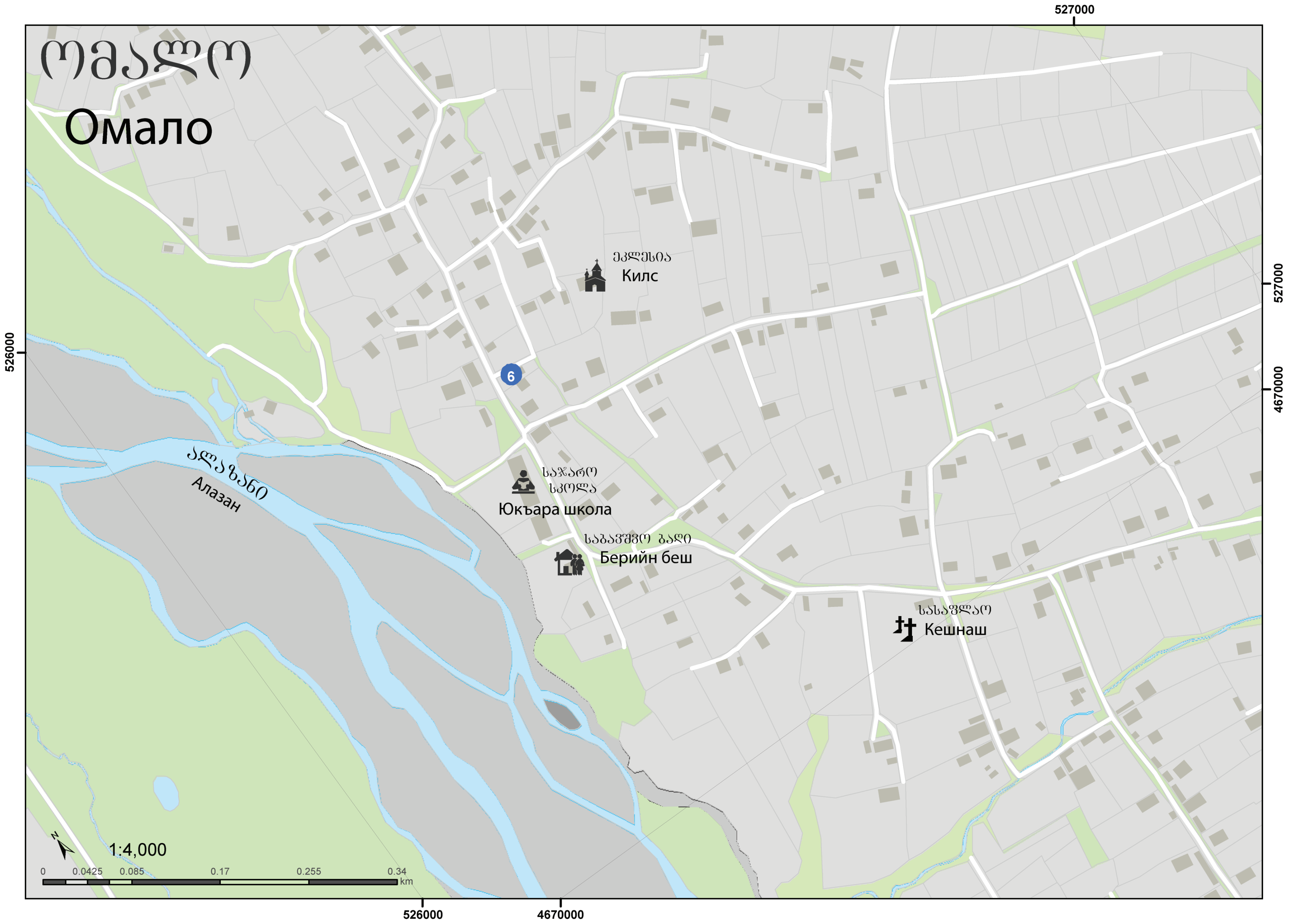
ომალო
Омало
ეკლესია
Килс
საჯარო
სკოლა
Юкъара школа
საბავშვო ბაღი
Берийн беш
სასაფლაო
Кешнаш
ალაზანი
Алазан
6
1:4,000
0 0.0425 0.085 0.17 0.255 0.34
km
527000
526000
4670000

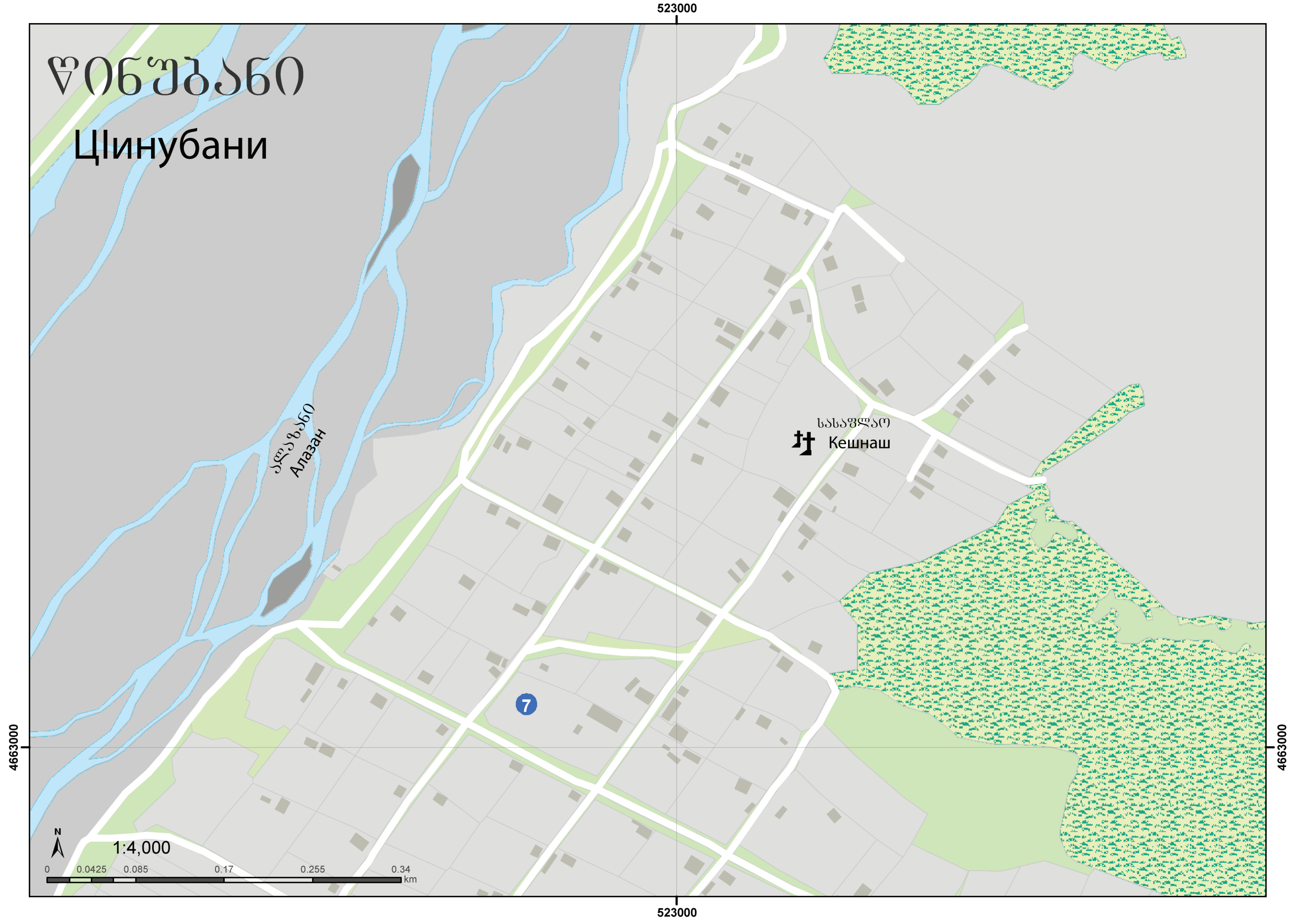
წინუბანი
ЦӀинубани
ალაზანი
Алазан
სასაფლაო
Кешнаш
7
523000
4663000
N
1:4,000
0
0.0425
0.085
0.17
0.255
0.34
km

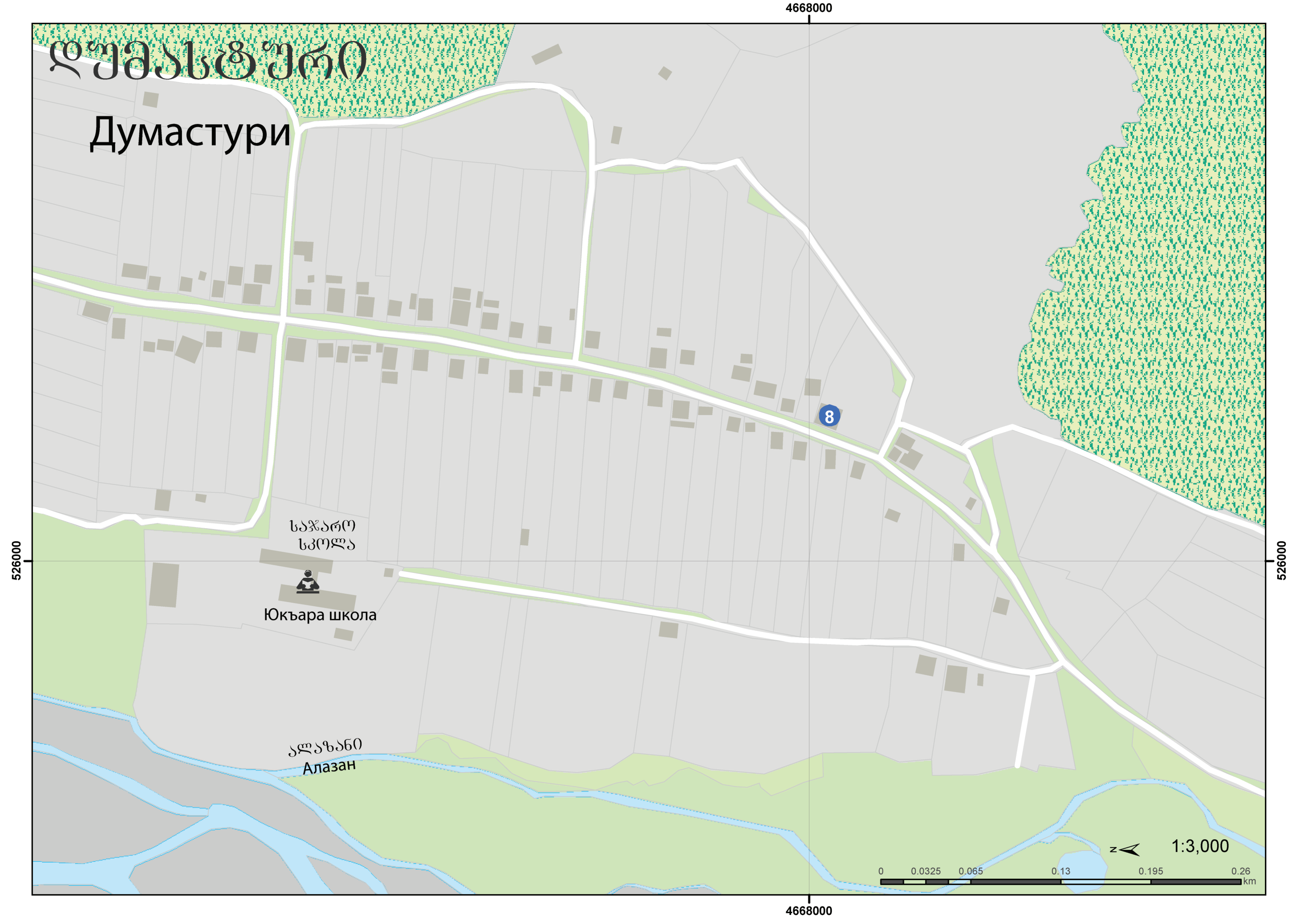

დუმასტური
Думастури
საჯარო
სკოლა
Юкъара школа
ალაზანი
Алазан
8
4668000
526000
1:3,000
0
0.0325
0.065
0.13
0.195
0.26
km
N

8 **სოფელი დუმასტური, მეჩეთი.** 2014 წელს, ადგილობრივი, მუსლიმი მოსახლეობის თაოსნობით, აშენდა აღნიშნული მცირე ზომის მეჩეთი. | **Думастури юьрт Маьждиг.** Думастури юьртара маьждиг доккха дац, маьждиг юьртара бахархоша дина ду. | **Dumasturi, Mosque.** This small mosque was built in 2014, with the support of the local Muslim population.

9 **სოფელი შუა ხალაწანი, მეჩეთი.** ადგილობრივი მოსახლეობის თაოსნობით, აღნიშნული მეჩეთი 2010 წელს აშენდა. | **Шуа (юкъира) Халацани юьрт, Маьждиг.** Шуа (юкъира) Халацани юьртара маьждиг, юьртара бахархоша дина ду. | **Shua Khalatsani, Mosque.** This mosque was built in 2010, with the support of the local population.

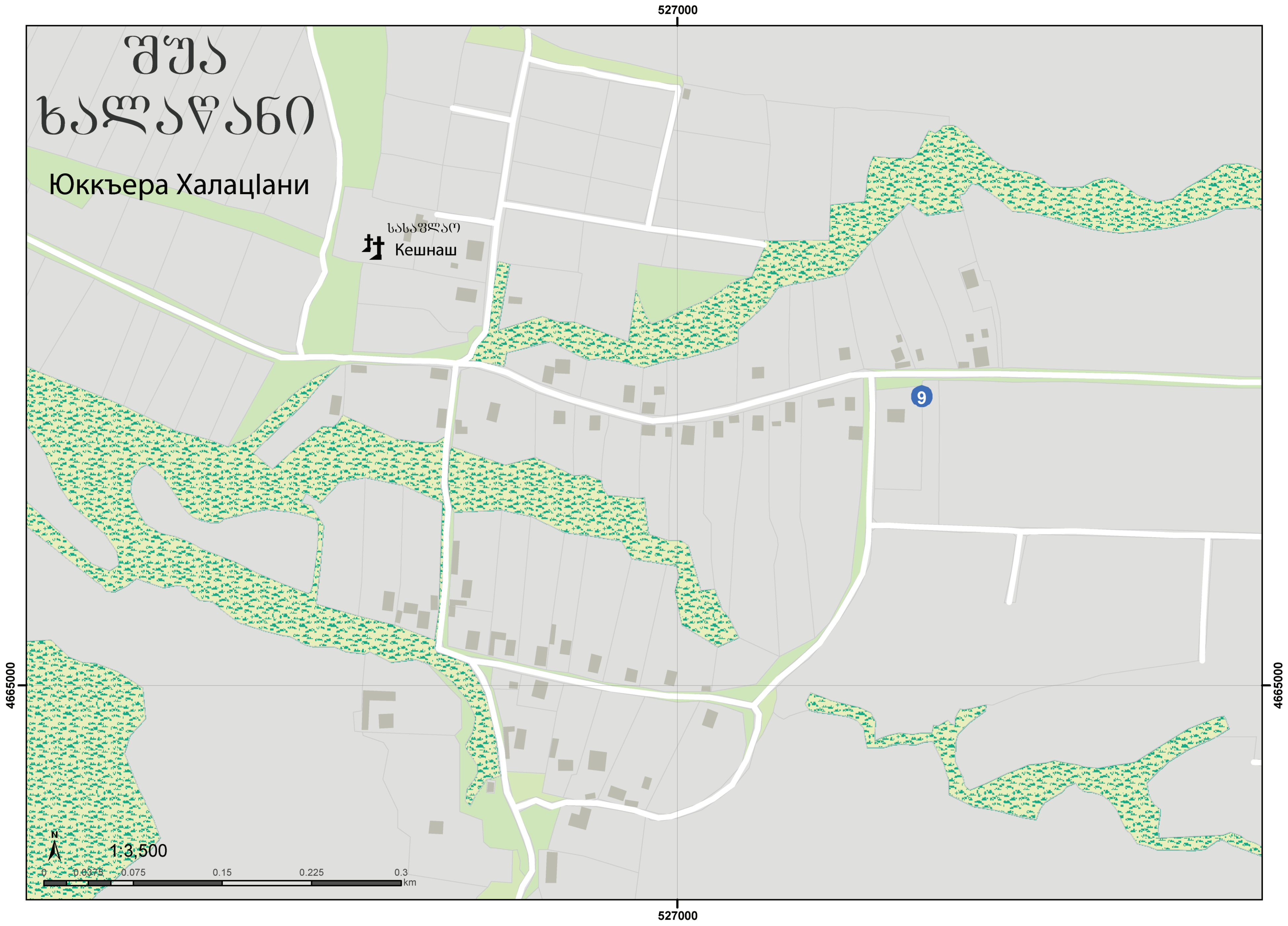

შუა
ხალაწანი
Юккъера ХалацIани
სასაფლაო
Кешнаш
527000
527000
4665000
4665000
9
N
1:3,500
0
0.0375
0.075
0.15
0.225
0.3
km

КIезигчу къамнийн меттанаш куьйгалла а деш, лардо Евросоюзан конвенцие. Цо конвенцис куьйгалла а деш кхочуш йойту мотт ларош йолу мероприятеш, массо а пачхьалкхамна тIехь. Нагахь санна шайна кIоргера информаци езахь шун аьтто хир бу хьовса веб-сайташ чу:

coe.int/minlang
coe.int
coe.ge

რეგიონული ან უმცირესობათა ენების ევროპული ქარტია წარმოადგენს ევროპის საბჭოს კონვენციას, რომელიც ხელს უწყობს იმ უმცირესობათა ენების დაცვას, რომლებზეც ტრადიციულად საუბრობენ ქვეყანაში.
რეგიონული ან უმცირესობათა ენების ევროპული ქარტიისა და ევროპის საბჭოზე დამატებითი ინფორმაციისათვის გთხოვთ, ეწვიოთ ჩვენს ვებგვერდებს:

coe.int/minlang
coe.int
coe.ge

CHE
KAT

Европан кхеташо ю коьрта организаци доллучу дуьнен тIехь, адамийн бакъонаш ларъян кхоьллина. Цу чу йоьду 47 паччхьалкх. Царах 28 ю Европан гуламан юккъера.
Европан кхеташо юккъе лел йогIуш йолу паччхьалкхаша куьг язъийна массо а къаман бакъонаш ларъян.
Европан кхеташо юккъе йолу паччхьалкхан 1алашо ю дерриге дуьнент1ехь долу адамийн бакъонаш а, демократи а, лаккхара бакъонаш ларъяр. Адамийн бакъонаш кхоьллина йолу Европан кхел цу юккъерачу паччхьалкхашка конвенци ларъяйта хьожуш ю.

ევროპის საბჭო არის ადამიანის უფლებათა მოწინავე ორგანიზაცია კონტინენტზე. იგი 47 წევრი სახელმწიფოსაგან შედგება, რომელთაგან 28 ევროპის კავშირის წევრიცაა. ევროპის საბჭოს ყველა წევრმა სახელმწიფომ ხელი მოაწერა ადამიანის უფლებათა ევროპულ კონვენციას – ხელშეკრულებას, რომელიც გამიზნულია ადამიანის უფლებების, დემოკრატიისა და კანონის უზენაესობის დასაცავად. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო ზედამხედველობს კონვენციის შესრულებას წევრ სახელმწიფოებში.

ევროკავშირი საქართველოსთვის
The European Union for Georgia

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE
ევროპის საბჭო